N°. 69. 1836.

BREDASCHE Staat-, Letterkundig- en Nieuws- COURANT.

Wetenschappelijk Blad.

Dingsdag 22 *Maart.*

LATERE BERIGTEN DER VORIGE COURANT.

BREDA. — De belgische vertegenwoordigers hebben gisteren met eenparigheid, aan de wet betrekkelijk het handel-traktaat met Brazilie hunne goedkeuring gegeven, en heeft men daarop de discussie over het financieel budget aangevangen.

— Te Antwerpen is Vrijdag avond in eene branderij die met stoommachines werkt, door het springen van den ketel, een hevige brand ontstaan, waardoor bijna het geheele gebouw werd in den asch gelegd en het daaraan palend woonhuis van den eigenaar, den heer *Bollinex*, aanmerkelijke schade heeft geleden. Door den ijver der spuitgasten en andere tot blussching toegesnelde personen gelukte het heden morgen ten 5 à 6 uren, den brand meester te worden en zelfs de nabij gelegen bergplaatsen van stukken gedistileerd nog te behouden.

— Heden (19 *Maart*) waren te Antwerpen genoteerd: Belg. 101⅛; Metall. 103¼; Sp. Ardoin, 47,46⅜; Passive 15⅝; Differed. 16⅜; Nap. renten 94; R. Tavolière 64⅝; Sicil. 93⅝; Rom. L. 102; Id. te Antw. 100¼; Braz. 87⅝. — Wisselkoers op Amsterdam en Rotterdam ¼ pCt. kort zigt.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 17den Maart.

De beide wetgevende kamers zijn heden niet vergaderd geweest. Bij de Pairs heeft de commissie voor de petitien terzitting rapport uitgebragt over het vraagstuk der amnestie, waaruit reeds, schijnt het, zal moeten blijken of de zaak van den dag is overgegaan. De afgevaardigden hebben nog in de zitting van gisteren de wijziging der wet betrekkelijk de vreemde staatkundige vlugtelingen goedgekeurd.

Volgens een der liberale bladen, *le Courrier Français*, zal het adjournement, waarvoor de commissie met het onderzoek van het voorstel *Gouin* belast, zich verklaard heeft, een' onverwachten tegenstand ontmoeten in de vrienden van den heer *Guizot* en in dezen gewezen minister zelven, die zich wel is waar met de verklaring van den heer *de Broglie*, welke tot de ontbinding van het vorig ministerie geleid heeft, vereenigd hebben, maar die nu op de onmiddellijke discussie zouden aandringen, ofschoon hunner meening, dat de kamer, na zich zoo bepaald wegens de kwestie der reductie te hebben verklaard, het regt niet meer heeft de zaak hangende te laten. Men ziet met verlangen de discussie op aanstaanden maandag te gemoet.

— Hoewel er een groot aantal mandaten tot in bewaring neming, ter gelegenheid der ontdekking van de geheime kruidfabriek, zijn afgeleverd, zijn echter de meeste personen tegen wie men verdenking had, weder spoedig ontslagen, en slechts 32 na de aanhouding, gevangen en buiten toegang gezet. Een groot aantal personen zullen echter als getuigen moeten worden opgeroepen. Het kabinet van den regter van instructie, *Zangiacomi*, is sedert drie dagen met kisten vol wapenen en ammunitie gevuld. Een der bladen, *le Droit*, *Journal des Tribunaux*, zoekt intusschen te betoogen, dat men deze zaak een gewigt wilde geven die dezelve met de daad niet had.

— De dagbladen van Nantes deelen eenige bijzonderheden mede omtrent het komplot, waarvan onlangs gesproken werd dat op het eiland Bourbon door de kleurlingen was gesmeed geworden. Volgens dezelve was de policie reeds eenige weken te voren er eenigzins van onderrigt, toen op den 16den December, den dag voor de uitvoering, en reeds den ontworpen aanslag ontdekte. De hoofdaanleggers werden daarop terstond in verzekerde bewaring genomen. Het plan was om de gouvernements-gebouwen in brand te steken, zich dan van het arsenaal en het fort meester te maken en aan het hoofd der stad te brand te leggen, waarna men de blanke bevolking met uitzondering slechts van de vrouwen, zonde vermoord hebben; om allen gewapenden tegenstand vruchteloos te maken zoude hare maaltijd van de troepen in tijds worden vergiftigd. Na het gelukken van den aanslag zou men de landerijen onderling hebben verdeeld. — Het bestuur van het eiland had eene proclamatie uitgevaardigd om de bezorgdheid der kolonisten weg te nemen.

— Het berigt uit Bayonne gisteren vermeld, van een voordeel door de christinos op de karlisten behaald, wordt heden door de ministeriele bladen bevestigd. Het *Journal de Paris* althans meldt, dat eene telegrafische depesche het berigt had overgebragt, dat de generaal *Espartero* de karlisten den 5den te Orduna en den 9den te Galvacona had geslagen, en dat, volgens zeggen, *Cordova* de troepen van *don Carlos* ook den 12den, te Salvatierra, in de Borunda, geslagen had. Het zal nader moeten blijken, in hoeverre deze berigten met de waarheid overeenstemmen. Overigens heeft men geene nadere berigten van de grenzen, dan het verhaal van den inval eener bende karlisten aan de zijde van Hervei, tusschen die stad en Sea-d'Urgel, welke afzonderlijke beweging echter geen merkelijken invloed op de hoofdmanoeuvres der beide partijen in gewesten zal hebben. Ook van Madrid zijn geene nadere tijdingen.

— Heden (18 *Maart*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. 107,40; 3 pCt. 80,95; Nap. renten 100,80; Spanje, *Ardoin*, 47⅞; Differed. 17¼; Passieve 15½; Koninkl. L. 34; Rom. L. 103½.

NEDERLANDEN.

's Gravenhage, den 21sten Maart.

Bij het onderzoek, hetwelk laatstelijk in de afdeelingen van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is gehouden, over het ontwerp van wet, ten aanzien der vermindering van straffen tegen muntschennis, bij het wetboek op het strafregt bepaald, hebben de leden vele aanmerkingen gemaakt, zoowel wat betreft den inhoud van dat ontwerp zelf, als betrekkelijk het verband, hetwelk tusschen hetzelve en het wetboek op het strafregt gelegen is. In het laatste opzigt is aangemerkt, dat men, bij de zoo noodzakelijke herziening der strafwetten, duidelijke bepalingen nopens de munt wenschte te zien daargesteld; dat het intusschen noodzakelijk ware om, in verband met het nog bestaande strafregt hier te lande, eene duidelijke en eigene wet, op het stuk der munt, tot stand te brengen; dat het eene dringende behoefte is, om het geheele strafwetboek, zoo spoedig doenlijk, te herzien; dat uit de ondervinding is gebleken, dat hetzelve, in de toepassing, als zeer gebrekkig moet beschouwd worden; dat hetzelve dikwerf aanleiding geeft, hetzij tot geheele straffeloosheid, hetzij tot ondoelmatige hardheid in de bestraffing; dat men in Frankrijk, dienvolgens, bereids vele wijzigingen in het wetboek gebragt heeft, dat men bij ons daartoe niet is overgegaan, maar zich bepaald heeft tot de vaststelling van een besluit, op den 11 Dec. 1813, hetwelk echter niet ten doel had een zoo geruimen tijd in stand te blijven en dat de hardheid, immers in vele opzigten, veeleer vermeerderd dan verminderd heeft: dat de bovenmatige gestrengheid van straffen dikwerf aanleiding geeft, dat de schuldigen de straf ontgaan die zij verdiend hadden, of geheel buiten evenredigheid van de misdaad, die door hen is bedreven, gestraft worden; dat men wel als men de doodstraf, bij het onderwerp der munt, als te zwaar beschouwt, die straf als te streng moet worden aangemerkt bij kindermoord, bij het in brand steken van een boschj, of van eenig te veld staand koren, bij herhaling van misdrijf, enz.; dat men in strafzaken het niet als eene gedoonte aanmerken moet, dat de koning gratie verleent; dat de straf, die de regter uitvaardigt, steeds op de wet gegrond moet zijn en hij dezelve zonder bezwaar moet kunnen uitspreken; dat de regter slechts de dienaar der wet is; dat derhalve door de afschaffing der doodstraf, bij het stuk der munt, hoe wenschelijk ook op zich zelve, het verband verbroken wordt, hetwelk tusschen die strafbepaling en deze en andere misdaden gesteld is; en dat men geene reden kan zien, welke er zouden bestaan, om den valschen munter meerdere gunst te bewijzen, dan aan menig ander, die soms eene voor de maatschappij veel minder gevaarlijke misdaad begaan heeft.

Wat het ontwerp zelf betreft, zijn de gevoelens zeer uiteenlopende geweest over de vraag, of bij eene aanneming der voorgestelde wet, de zwarigheden uit den weg zouden zijn geruimd, die de verschillende uitlegging van het woord *ontrein*, in het strafwetboek, bij de bestraffing van misdaden, ten aanzien der munt begaan, voorkomende, had doen ontstaan. Over het algemeen begreep men, dat welke ook de ware beteekenis van dat woord mogt wezen (sommigen waren van gevoelen, dat het betrekkelijk van geld daaronder wel degelijk moest worden begrepen, doch anderen hielden het tegendeel vol), het voldoende was, dat het gebleken ware, dat daaromtrent bij voornamo regtsgeleerden in ons vaderland verschil bestond. Nu, meende men, werd eene authentieke uitlegging der wet dringend gevorderd; doch gaf men in overweging aan, dat de daar te stellen wet, omtrent dit onderwerp, duidelijk de straffen behelzen moest, welke tegen de bedoelde misdaden bestaan of zouden worden vastgesteld, ten einde het den misdadigers in het oog zou kunnen vallen, waar hun te moeten stond. Men verlangde dit te meer, omdat men meende, dat de verklaring van het woord *ontrein* door *vermindert*, tot oplossing der geopperde zwarigheid, welligt niet voldoende zou worden beschouwd, en men alsdan met de vaststelling der voorgedragene wet weinig gevorderd zou zijn, om het kwaad krachtdadig te betoogen.

Wijders merkte men aan, dat de discretionnaire magt van den wetgever zich niet zoo ver uitstrekken moet, dat hij al dan niet de doodstraf zou kunnen toepassen; dat het gevolg hiervan zoude wezen, dat voor het eene hof een misdadiger met den dood, en voor het andere met eene ligte gevangenis zou kunnen worden gestraft; dat de straffen zwaarder behoorden te wezen, naar mate van de misdaad, die begaan was; dat, b. v. het maken van valsch geld niet gelijk kon worden gesteld met het snoeijen van goed geld, enz. Wijders heeft men opgemerkt, dat indien *alteren* ook als *besnoeijen* in zich bevattende verstaan moest worden, het gevolg daarvan zou wezen, dat men de boete, bepaald bij art. 233 van het strafwetboek, tegen Een die gealtereerd geld in omloop brengen, ook op hun besnoeide geld zou moeten toepassen, en dat daaruit de schroomelijkste gevolgen voor vele ingezetenen, in eene groote stremming zouden voortspruiten. Eindelijk, heeft een lid zich bijzonder verklaard tegen het bij eene wijziging van eene strafwet weder stilzwijgend erkennen en toelaten van de geeselstraf, die hij in een nieuw strafwetboek niet zou kunnen aannemen, en die hij zelfs meende, dat zeer wel uit het bestaande wetboek, reeds nu, geheel zou kunnen verdwijnen. Hij acht dit wenschelijk, omdat hij die straf steeds als eene wreedaardige marteling beschouwde.

De Regering zal, naar men verwacht, binnen kort op de gemaakte bedenkingen antwoorden, en waarschijnlijk in de voorgestelde wet eenige veranderingen brengen.

— Uit Nijmegen schrijft men van den 18den dezer:

» De rivier de Waal is buitengemeen sterk wassende, zoo dat het overvaren zeer bemoeijelijkt wordt. Aan de Leutsche zijde moet men met eene pont tot aan de gierbrug varen, alzoo de gewone veerdam overstroomd is. De rivier stond den 16den Maart ter hoogte van 4 el, den 17den, 4 el 70 duim, en heden morgen ten 8 ure 5 el 50 duim. Sedert dien tijd is het water 6 duim gevallen, doch ten 2 ure is de was op nieuw begonnen, zoo dat bij het afdrukken dezer de hoogte aan die van dezen morgen gelijk is."

Men heeft te Havre de dagbladen van New-York tot den 27sten Februarij ontvangen. Den 22sten Februarij heeft de president eene boodschap aan de beide kamers gezonden, waarbij hij aan dezelve copie overlegt van eene briefwisseling tusschen den secretaris van Staat en den britschen gezant betrekkelijk de engelsche tusschenkomst en aangaande het besluit van het fransche gouvernement, om aan de bepalingen van het traktaat der schadeloosstelling op de eerste aanvraag gevolg te geven. In deze boodschap zegt de president onder anderen, dat zoo aan de eene zijde de beide gouvernementen de grootste zorg betoond hebben, om aan de geschillen op eene eervolle wijze aan einde te maken, men zich aan den anderen kant geluk mogt wenschen, dat de tusschenkomst nutteloos was geworden. Onder zoodanige omstandigheden hoe men nu openlijk er voor uitkomen, dat de twist tusschen de beide landen slechts tijdelijk zou gewoest zijn. De tijd, eene juiste waardering van het belang der beide natien om met elkaêr in vriendschap te leven, en vele bestaande redenen voor de tevredenstellende schikking zouden overigens spoedig zelfs de sporen van dezen twist uitwischen. Na vervolgens openlijk hulde gebragt te hebben aan de belanglooze tusschenkomst van Engeland, gaat de president voort met te verklaren, dat het hem thans vergund was te spreken over het wezenlijk gemis van toebereidselen tot verdediging gedurende de jongste crisis. Hij wilde daarmede het gouvernement noch andere takken van bestuur verwijtingen doen, daar die gesteldheid uit den aard der instellingen zelve voortvloeide. Maar hij wilde deze gelegenheid waarnemen, om opmerkzaam te maken, dat het de eerste pligt was van het bewind, 's lands verdedigingsmiddelen op die hoogte te brengen, dat geene vreemde natie het denkbeeld opvatte, om, rekenende op den staat van zwakheid, door een' onverwachten overval te land, ter zee of op de kusten, het land groote nadeelen te berokkenen; en daaraan zou men zich onvermijdelijk blootgesteld zien, indien hij, gedurende het uiteen zijn van het kongres, wegens den geringen tijd tot dezelfs bijeenkomen noodig, eenige vlaudelijkheid uitbaatte. Ernstig bevoelt de president derhalve het nemen van maatregelen aan, zijdat men in 't vervolg meer voorbereid mogt wezen. Gelukkig van Frankrijk was gelukkig zoodanig, dat de uitgaven daarvoor vereischt niet zouden gevoeld worden; doch al ware die staat niet zoo gunstig, het belang van 't land vorderde dat men voor dezelfs veiligheid waakte.

De medegedeelde stukken bestaan: 1°. uit het aanbod der bemiddeling door den britschen gezant; 2°. het antwoord van den Amerikaanschen minister van buitenlandsche zaken, *John. Forsyth*, die bemiddeling aannemende, maar zonder aan Frankrijk of eenige andere mogendheid het regt te erkennen, tot het vragen van inlichtingen omtrent de bekende boodschap; 3°. eene nota van den engelschen gezant, dat het fransch gouvernement tot het betalen der schadeloosstelling bereid was; 4°. het antwoord van den minister zijne tevredenheid deswege betuigende. In het derde en meest belangrijke stuk, 't welk een eind aan de geschillen maakt, zegt de engelsche gezant: » dat het fransch gouvernement te kennen gegeven heeft, dat de openhartige en waardige wijze, waarop de president in zijne jongste boodschap, zich opzigtelijk de punten van verschil tusschen Frankrijk en de Vereenigde Staten heeft uitgelaten, de bezwaren die met betrekking de nationale eer, de uitvoering van wege Frankrijk van het traktaat van 4 julij 1831, tot heden hadden verhinderd, hadden uit den weg geruimd, en het Fransch gouvernement thans bereid was tot de betaling van den verschenen termijn der Amerikaansche schadeloosstelling, zoodra de betaling van dien termijn door het gouvernement der Vereenigde Staten wierd verlangd."

— Met dezelfde te Havre aangebragte berigten heeft men vernomen, dat de bank der Vereenigde Staten, in weerwil van de pogingen der democratische partij, niet zoude te niet gaan; door den staat van Pensylvanie was haar een nieuw charter verleend.

— Te New-York had den 22 en 23sten Februarij onder de hoeden- en kaatwerkers een oproer plaats gehad, 't welk door de gewapende magt is moeten bedwongen worden.

FRANKRIJK.

PARIJS, den 18den Maart.

Bij de afgevaardigden was heden aan de orde de discussie van het aangevraagd supplementair credit van 500,000 fr., ten behoeve der vreemde vlugtelingen. Een der leden, de heer *Lavielle*, in de onderhavige wet nog iets anders dan de vreemde vlugtelingen ziende, beklaagde zich over de ordonnantie van 3 julij 1820, betrekkelijk de douanen, waarvan de bepalingen ten hoogste nadeelig waren voor den franschen handel op de grenzen. De beide ministers *d'Argout* en *Thiers*, erkenden de wettigheid van gedachte ordonnantie handhavende, erkenden het nadeel dat dezelve aan den handel toebragt en verklaarden bereid te zijn de gemelde wet in zoo verre te wijzigen, dat daarbij alleen de uitvoer van krijgsmunitien verboden werd. De strengheid waarover de heer *Lavielle* zich beklaagde, kon overigens als bewijs strekken van de waakzaamheid der douanen op de grenzen. Doch evenmin als het aangelegen gouvernement verantwoordelijk kon worden geteld voor den verboden invoer op zee, waardoor aan don *Carlos* ondersteuning werd gezonden, alsmede was Frankrijk zulks voor dien te lande; evenmogelijk kon daaromtrent meer worden gedaan.

De heer *Lamarque* vatte het woord op, om over het credit zelve te spreken. Hoewel hij zich niet konde verzetten tegen 't geen de minister van 't binnenlandsch bestuur in 't algemeen had gezegd, zoo meende hij toch, het nodig te achten, op te merken, dat hetgeen goed in beginsel was op den duur onverdragelijk kon worden, dat het ongehoord was, dat men als 't ware vaste pensioenen aan vreemdelingen gaf, en zijne ongelukkige landgenooten van hulp verstoken liet; men gaf de schatting van den armen aan den vreemde, niet als hulp maar als geëvenredigd pensioen aan lieden, die naar hun zeggen, alle hoofdofficieren waren geweest. Hij zou wel voor het credit stemmen, doch met de opmerking, dat men sedert 1830, reeds meer dan 20 millioenen voor de vreemde vlugtelingen had gestemd. Zijne woorden schenen op de kamer indruk te maken. Het credit werd intusschen met eene groote meerderheid toegestaan.

Volgens den *Courrier Français* zou de heer *Gouin*, zich zelven gelijk blijvende in de kwestie van de reductie der renten, ook met alle magt zich verzetten tegen het voorgestelde abonnement van de commissie.

Een ander dezer bladen, *le Journal du Commerce*, vermeldt als gerucht, dat de heer *Thiers* in den boezem van het comité der finantien, zich over eene noodzakelijke vermeerdering, zoo wel van de land- als zeemagt, zou hebben uitgelaten; de heer *Pasey* zou de troepen die van Algiers terug keeren, naar Spanje hebben willen zenden.

— De *Gazette des Tribunaux* vermeldt als eene bijzonderheid in de zaak der geheime buskruidfabriek, dat zekere *Robert*, die het houtwerk in gedachte fabriek heeft vervaardigd, dezelfde is die vroeger bij den timmerman *Jousseaud* arbeidde, welke het hout voor het zoogenaamd kolsch-werktuig van *Fieschi* leverde, en dat hij zich van hetzelfde gereedschap daarbij heeft bediend.

— Het bestuur heeft door het orgaan van het *Journal de Paris* doen verklaren, dat men zich bezig hield met eene versterking naar het eiland Bourbon te zenden, welke meer en meer noodzakelijk geworden was en waartoe een krediet op het budget van dit jaar is toegestaan.

— Volgens de jongste berigten alhier uit Zwitserland ontvangen, heeft de militaire bezetting van het Jura-district zonder tegenstand plaats gehad. Door de regering van Bazel zijn drie nieuwe commissarissen, de heeren *Tavel*, *Schnel*, en *Bleech* afgezonden, om

de militaire bezetting te regelen en een onderzoek aan te vangen. Vele geestelijken hadden hunne parochien verlaten, doch waren bij eene circulaire van het bestuur tot terugkeeren aangemaand.

— Uit Madrid heeft men berigten tot den 10den. De verkiezingen waren bijna afgeloopen. Van 180 procuradores waren omtrent twee derde nieuwe leden. De partij van welke de heeren *Martinez de la Rosa* en *Toreno* als de hoofden worden aangemerkt telden onder hen ongeveer een twintigtal vertegenwoordigers in de kamer.

De heer *de Mendizabal* hield zich bijna uitsluitend bezig met de financiele aangelegenheden, bepaaldelijk met te zorgen voor de betaling der dividenden van 1 mei, en voorts met de volledige organisatie van het bewind. (*zie hierbinder Engeland*).

De engelsche correspondent van den *Morning Herald*, terug gekomen van een togt naar het hoofdkwartier van don *Carlos*, was gepondzaakt geweest Madrid te verlaten en door de politie tot aan Badajoz toe begeleid.

De *Revista* vermeldt dat het leger in het noorden, thans in drie divisien is verdeeld: de regtervleugel onder het bevel van *Cordova*, de linker- onder den generaal *Evans* en het centrum onder *Espelata*.

In het *Journal de Paris* leest men heden:

„*Mina* is den 10den uit Barcelona getrokken na eene contributie van 500,000 fr. voor zijnen togt te hebben geheven. Hij is dien nacht te Moulin-del-Rey verbleven.

„Tortosa en Camprodon worden belegerd door de vereenigde benden van *Torres*, *Tristani* en *Brujo*."

— In een brief uit Bordeaux van den 15den wordt nader verzekerd, dat er den 9den bij Orduna, een vrij scherp gevecht tusschen den generaal *Espartero* en den karlistischen bevelhebber *Eguya* heeft plaats gehad, waarbij de karlisten een verlies van 600 doodden en gekwetsten zouden hebben gehad. *Eguya* had te Orduna post gevat, om de vereeniging van *Cordova* met *Espartero* te beletten, waarin hij door den uitslag van dit gevecht niet geslaagd was.

— Heden (18 *Maart*) waren de fondsen genoteerd: 5 pCt. 107,30; 3 pCt. 60,85; Nap. renten 101; Sp. *Ardain* 46½; Differed 17⅞; Passieve 15¼; kon. L. 54; Rome L. 103⅞.

DUITSCHLAND.

Frankfort, den 13den Maart.

Z. M. de Koning van Pruissen heeft den 15den deser aan zijn Excellentie *Adair* dezelfs afscheids-gehoor, als Britsch gezant te Berlijn, verleend.

— Uit Silezie schrijft men dat de meeste der uit Krakau verbannenen naar Brunn, als de algemeene verzamelplaats, zijn vervoerd, en hun daar nog in keuze gelaten wordt, om in de oostenrijksche staten te verblijven of naar Noord-Amerika te worden overgevoerd. Voor die het laatste kiezen zullen schepen in Triest gereed liggen.

De bekende graaf *Confalieri*, die in de laatste weken te Weenen verbleef en nog onbeslist was, of hij verkiezen zou, naar 's Keizers goedgunstige beschikkingen, in Brunn te verblijven of naar Amerika te gaan, heeft zich thans voor het laatste verklaard.

— Uit Zwitserland vernoemt men dat de bezetting der oproerige districten zonder wederstand heeft plaats gehad. (*Zie onder Frankrijk*).

— Uit Rome vernoemt men, dat de fransche generaal *Cubières*, bevelhebber der fransche troepen te Ancona, door eerstgemelde stad gepasseerd was, zich met eenige maanden verlof naar Parijs begevende. Men sprak dien ten gevolge weer van den aanstaanden aftogt der Franschen uit Ancona, doch zulks had weinig ingang.

— In brieven uit Konstantinopel van 24 Februarij leest men:

„Niet zonder ongerustheid vernoemt men hier de tijding van de menigvuldige uitrustingen, welke in de Fransche en Engelsche zeehavens plaats hebben, en begint beducht te worden voor eenen oorlog, waarvan onze omstreken het tooneel zouden kunnen worden, te meer daar ook uit het Noorden oorlogzuchtige geruchten tot ons overwaaijen. De Russische vloot in de havens der Zwarte zee is gereed om op den eersten wenk uit te zeilen, en in Bessarabie schijnen de Russische troepen aanzienlijk versterkt te worden. Ook hier te lande gelooft niemand niet als of wij in diepen vrede verkeerden; integendeel wordt er steeds met grooten ijver gewerkt aan de uitrusting van schepen en aan de vermeerdering van het leger."

Voorts schrijft men uit Konstantinopel, dat de Sultan in de keuze eens gemaal voor zijne dochter, de prinses *Mihirmah* eensklaps van plan veranderd was en haar thans toegedacht had aan den pacha der Dardanellen *Said*.

De invloed van den engelschen gezant, lord *Ponsonby*, scheen bij de Porte zeer te stijgen. Men hield het voor zeker, dat er een nieuw tarief voor Konstantinopel en de overige havens des Ottomannischen rijks, tusschen de engelsche en turksche regeringen was vastgesteld, volgens welk de vrije scheepvaart tegen betaling van slechts een tegt van 5 pCt. als grondslag was aangenomen. Voorts zouden er van Engelands zijde en van die der Porte gemeenschappelijke demonstratien worden gedaan om den Egyptischen onderkoning tot de algeheele naleving van den jongsten firmân der Porte te verpligten.

— Te Weenen waren den 12den Maart genoteerd: 5 pCt. Metall. 105⅝; 4 pCt. 99½; 3 pCt. 76; Bankaccie 1361.

ENGELAND.

London, den 18den Maart.

Gisteren is alhier aangekomen prins *Ferdinand van Portugal*, vergezeld van deszelfs vader en broeder, HH. DD. HH. de vorsten *Ferdinand* en *August van Saxen-Coburg*.

— Lord *Aberdeen* zal heden avond de aandacht van het Huis der Lords op den staat des oorlogs in Spanje vestigen.

— Uit Madrid heeft men hier een' courrier ontvangen, die brieven en dagbladen tot den 11den heeft medegebragt. Derzelver inhoud is belangrijk; het Spaansche ministerie is thans voltallig gemaakt. De heer *Mendizabal* is bepaald tot minister van financien benoemd en houdt op, voorzitter van den raad te zijn. In die waardigheid wordt hij vervangen door den voormaligen voorzitter der cortes, den heer *Isturitz*, die tevens met de portefeuille van buitenlandsche zaken belast is; de heer *Ferrez* is benoemd tot minister van marine; de overige ministers blijven hunne portefeuilles behouden. De officiële benoeming van de heeren *Isturitz* en *Ferrez* zou bekend gemaakt worden, den dag vóór de opening der cortes, welke, zoals men weet, den 22sten moet plaats hebben. De hoofdstad was volkomen rustig.

— De *Times* deelt berigten uit Lissabon tot den 1sten mede, volgens welke er eene algeheele verandering van ministerie heeft plaats gehad. De hertog *van Terceira* is door de koningin met de vorming van een nieuw ministerie belast geworden. De hertog was voorzitter van den raad en minister van buitenlandsche zaken; *Freira*, voor binnenlandsche zaken; *Lourière*, van oorlog; *Villa Real*, van marine; *Barreto Ferras*, van justitie, en *Castro*, van financien. Dezelfde berigten hangen een zeer treurig tafereel op van de wijs, waarop het aftredende ministerie 's lands financien beheerd en den staat waarin het die gelaten heeft. Het crediet was ondermijnd; niemand werd betaald; de bank had hare betalingen geschorst op het papier geld, dat, bij besluit van den 23sten Julij 1834, uitgegeven was. Het nieuwe ministerie zou niet voor de komst van prins *Ferdinand* het bestuur aanvaarden. Het ministeriële Avondblad zegt intusschen brieven uit Lissabon tot den 8ten te hebben, welke niet van zoodanige verandering spreken. Het blad hield het echter voor waarschijnlijk, dat er eenige verandering zou plaats hebben, daar de ongunstige berigten omtrent de financien volkomen gegrond zijn.

— Ter beurze stonden heden de 3 pct. gecons. 91⅛; Nederl. 2½ pct. 56; dito 5 pct. 103⅜; Spanje (1834) 45⅝ à ⅞; Portugal de 5 pct. 48⅝, dito nieuwe 78⅜; Brazilie 88.

LETTERKUNDE DER NEGENTIENDE EEUW.

Overzigt van de Ottomannische letterkunde in de 19de eeuw.

door den Ridder *Joseph von Hammer*.

(*Vervolg van No.* 55.)

Bij het aantal historische, geographische, lexicografische, grammatische, logische, dialectische, metaphysische, dogmatische, juridische, medische, mathematische en strategische werken, welke de driemaal ingevoerde pers, gedurende eene eeuw, aan het licht gebragt heeft, was de dichtkunst geheel verwaarloosd tot op het laatste jaar; maar in dit laatste jaar verscheen Sude's groote commentarius op Saadi's Gulistan (1), uitgegeven door den keizerlijken Geschiedschrijver, Eslad Effendi, in een folio van 500 bladzijden; en in N°. 69 van de Staats-Courant van den 22sten Oct. 1833 zijn aangekondigd, ter inteekening, twaalf werken, waarvan vier dichterlijke, namelijk, de Diwans van Sururi, Wehebi, Kiani en Gulib Effendi; en een romantisch dichtstuk door den laatste getiteld *Schoonheid en Liefde*. De overige zijn: drie geschiedkundige werken, te weten, *de Levens der Groot-Viziers* door Osman Taib, met een vervolg van het werk; *de Levens der Muftis*, door Mustakimsade, met een vervolg; *de Levens der Reis Effendis*, door Ahmed Resmi, met Faik's vervolg; de een over de Redekunst (2) en vier over de Spraakkunst (3).

Eene aankondiging van uitgave bij inteekening was, voor het jaar 1832, eene zaak even ongehoord als onbegrijpelijk te Konstantinopel. Het eerste voorbeeld van dat soort werd gegeven in de Staats-Courant van den 18den Augustus (4), door het berigt van eenen commentarius op een letterkundig werk van den beroemden wiskunstenaar Ali Kushji. Dit werk is getiteld: Bloeisem van druiven (5). De commentarius was geschreven door Abderrahim Effendi, den broeder van den overleden geneesheer Mohammed Effendi. Van deze broeders noemt het berigt den laatsten een' tweeden Avicenna, den eersten een' tweeden Saad en Seid; dus hun den lof toeschrijvende van volmaakte naauwkeurigheid en doorzigt. Door de namen Saad en Seid worden bedoeld Saadeddin Teftasani en Seid Jorjani, welke de een op het einde der 14de (6) en de andere in het begin der 15de (7)

(1) Vermeld in de Staats-Courant N°. 18 en 46.

(2) Een commentarius over metaphoren door Seid Mohammed Effendi, den zoon van den Mufti.

(3) Een commentarius op de *Bina* (de vorm der Arabische Spraakkunst), een dito op de *Ensiles* (de Arabische tafelen van conjugation), Aanteekeningen op Bingali's Syntaxis; en een commentarius op de Hussinyat, insgelijks door Seid Mohammed Effendi, des Mufti's zoon.

(4) N°. 36 van den 21 Rebiulewel, 1248.

(5) Anka-des-Sewahis.

(6) A. D. 1389.

(7) A. D. 1413. Zie eene lijst van hunne werken. Gesch. des Ott. Rijks Boek VIII, Bladz. 517.

eeuw stierven; een beroemd paar letterkundigen, wier groote letterkundige en uitlegkundige werken nog, tot op den huidigen dag, stof opleveren voor ontelbare commentarien, aanmerkingen en aanhangsels. De lof, verbonden met den naam van een' tweeden Jorjani en Teftasani is, echter, meer dan eens in de geschiedenis van het Turksche rijk herhaald; en men kan bijzonder aanmerken, dat de keizerlijke geschiedschrijver, Wassif, dien naam ook geeft aan den geleerden Khoja van Serai (Seraglio), Mohammed van Akkerman, naderhand Regter van Mekka, die in 1760 stierf, en kantteekeningen schreef op de groote verklaringen van den Koran van Kasichau en Beidawi, op Bokhari's verzameling van overleveringen en onderscheidene onderzoekingen en nasporingen (8). In weerwil van deze overdreevene lofrede der Staats-Courant, is de inteekening tot nu toe niet volgekomen; en, behalve de mathematische en bovengemelde werken, is geen een van die, waarvan eene inteekening opengesteld was, tot nu toe in het licht verschenen.

Onze letterkundige wetenschap, betrekkelijk nieuwe uitgaven, wetenschappelijke verhandelingen, letterkundige certitels en waardigheden enz., geeft ons echter in het vak der wetenschappen (9) een staand artikel in de nu driejarige Staats-Courant, welke den titel voert van Register van Gebeurtenissen (10), en is veel rijker in stof dan de *Moniteur-Ottoman*, een Fransch Weekblad. Het Prospectus van deze Registers van Gebeurtenissen, alzonderlijk op een folio-vel gedrukt, toont de noodzakelijkheid aan van derzelver verschijning; en dit weder uit eene anecdote, welke verhaald wordt door den Arabischen levensbeschrijver Zafedi, van het ontdekken van een geschiedkundig bedrog, dat plaats had aan het hof van den kalif Kaim bi Amrillah te Bagdad, in het jaar 1030, door eene vergelijking van dagteekeningen. Eenige Joden van Khaibar in Arabie, hadden een geschrift vertoond, krachtens hetwelk hunne vaderen altijd van belastingen waren vrij geweest, sedert des profeets verovering van Khaibar. Het stuk werd gezegd van de hand van Ali te zijn; en de onderteekeningen, als getuigen, waren die van des profeets medgezellen Saad Ebn Moas en Moawiah. De toenmalige secretaris van staat, Abulkasem Ebn Moslemi, wien de zaak verdacht voorkwam, raadpleegde den beroemden geschiedschrijver Katib van Bagdad, en hij bewees, dat het een valsch stuk was, door de opmerking, dat Khaibar niet eerder veroverd was, dan het negende jaar der Hegira (630), toen Saad reeds vier jaar dood was. Deze Staats-Courant, welke wekelijks in een of anderhalf vel uitkomt, geeft, onder de vijf rubrieken, voorgesteld in het bovengemelde prospectus, te weten: binnenlandsche gebeurtenissen, buitenlandsche gebeurtenissen, Militaire zaken, wetenschappen en marktprijzen, de belangrijkste berigten omtrent de verbeteringen in de organisatie van den staat en van het leger, de veranderingen in de gouvernementen, ambtswaardigheden, en de lijst des legers, de naar binnen en naar buiten uitklarende schepen, en de prijs-courant van waren, benevens de uittrekels uit Europesche nieuwspapieren, betrekkelijk de staatkundige gebeurtenissen van Europa. Niet meer dan éénmaal, tot nu toe, heeft deze Staats-Courant het bijgeloof der natie tot een staatkundig doel zoeken te gebruiken; zoo als in het verhalen, dat het leggen van steenen in water in de moskee van St. Sophia te Salonica, wonderdadiglijk regen had te weeg gebragt (11); en dat Trinowa in Rumelia door spokende Janissaren bezocht werd, die, na hunnen dood, als vampyren, de inwoners verontrustedden, van welk ongemak de plaats niet bevrijd konde worden, voor dat hunne lijken opgegraven en door en door gesteken zouden zijn. In de kunst van bulletijns, welsprekendheid en den opgeblazenen stijl overtreffen de Registers der gebeurtenissen alle Europesche nieuwspapieren.

(8) Gesch. des Ott. Rijks. Boek VIII. Bladz. 253.
(9) Eunuch.
(10) Takwimet-Tewarv.
(11) N°. 24.

Ter EFFECTEN-SOCIETEIT te Amsterdam van Zondag 20 Maart zijn de verhandelde fondsen tot de volgende prijzen omgezet:

Werk. Schuld 2½ pCt. 56 1/16, 5/8, 1/2, 5/8; Kasseb. *f* 245; Handelm. 137; Ardoin 95 5/8, 46 7/8, 47 1/16, 1/8, 1/4, 47; ditto onbep. st. 46 1/8; Passieve 10 1/16, 1/8.

MET HOOGE TOESTEMMING

zal de ondergeteekende de eer hebben alhier ter besigtiging te stellen, een GROOT WONDER DER NATUUR, zijnde eene

WONDER DAME.

Mejufvrouw KROON geheeten, geboren in Nederland, te Wijk bij Duurstede, oud 25 jaren; welke nu een groot deel van Engeland en Duitschland te hebben doorreisd en overal de hoogste verbazing te hebben verwekt, is ons Vaderland thans teruggekomen is.

Dit buitengewoon Natuurverschijnsel heeft een innemend en zeer schoon voorkomen, terwijl het ligchaam van onder de borst, tot aan de enkels der voeten, de huid eener Visch heeft; het onderste harer voeten is bedekt met eene Honaan Schors, die van eene buitengewone, in zijn soort en onbegrijpelijke harde zelfstandigheid is, en volgens getuigenis van verscheidene Professoren, veel overeenkomst heeft met de huid van eene Schildpad; het binnenste der handen heeft uitstekende Hoorntjes, terwijl zij het gebruik der ledematen, even zoo goed heeft als de leden van haar geslacht; de elleboogen vertoonen de juiste overeenkomst met Ostria Schilden, welke haar meede niet hinderlijk zijn.

HH. Professoren *Blumenbach*, *Hemlij*, te Gottingen; *Blumenhagen*, te Hamburg; *Meijer*, te Bonn; *Wolterbeek* en *Heyland*, te Utrecht; *Sandfort*, te Leyden en *Heidrijk* te Groningen, hebben haar naauwkeurig onderzocht en bewijzen afgegeven, hunner bevinding.

Zoo ook hebben de Professoren *Schmidt* en *Kelder* eene beschrijving gemaakt van dit bovenstaande Natuurverschijnsel, welke te Breda is uitgegeven.

Men noodigt alle Amateurs der zeldzaamheden uit, om deze WONDER-DAME te komen bezigtigen, van des morgens elf tot des avonds elf uren; dezelve zal slechts voor eenige dagen zigtbaar zijn, van af Woensdag aanstaande.

De vertoonplaats is in eene afgesloten kamer in het *Zeeuwsch Koffijhuis* op de Markt alhier.

De prijs der plaatsen is 30 Ctr.

J. HARTLOPER.

VOOR HET RIJK.

ADMINISTRATIE DER DIRECTE BELASTINGEN, IN- EN UITGAANDE REGTEN EN ACCIJNSEN.

BEKENDMAKING.

Op den 28sten Maart 1836 en volgende dagen, des namiddags ten twee ure, zal ten kantore van A. DE BERGH, Ontvanger der In- en Uitgaande Regten en Accijnsen te 's Hertogenbosch, hoofdplaats der provincie Noord-Brabant, ingevolge daartoe op hem verleende authorisatien, en ten overstaan van den Heere Arrondissements-Inspecteur alhier, publiek ten zijnen kantore, *om kontant geld*, worden verkocht, de navolgende GOEDEREN, waarvan de gedrukte specificatien den kapers voorzegd, verkrijgbaar zullen zijn, en welke Goederen zullen te zien zijn op den 26 dezelfde, van des voormiddags 9 tot 12 en des namiddags van 2 tot 4 uren.

Een partij Gespen, Schroeven, Slingen, Trensen en Roskammen voor paarden. Een groote partij Spoel- en Visitenkaarten. Een partij Schrijfpennen. Een dito Kinderprenten. Een dito Schrijfpapier. Engelsche, Fransche en Latijnsche Boekwerken en 12 kleine Roomsche Kerkboekjes. Een partij Knipmessen. Stalen en koperen Sporen. Drie stukken geruit Wollen Dekengoed voor Paardenkleeden. Twee stukken Flenel. Twee stukken extra fraai Doornijksche Tapijten, te zamen 20 Ned. ellen. Een partij Beddentijken. Vier stukken Bedlakens. Eenige stukken gedrukt Katoen. Eenige stukken Pikeuw. Een partij gedrukte Katoenen Doeken. Gebreide en geweven Mans-, Jongmans- en Kinder-Kousen. Dito Sokken. Gebreide witte Kinder-Borstrokjes. Een partij gebreide dubbelde en enkele Mans- en Kinder-Slaapmutsen. Een stuk rood Baai. Twee stukjes zwart Waschdoek. Elf stuks gecouleurde zijden Linten. Twee lappen geborduurd Neteldoek en drie lappen dito Tulle. Een stuk pondeu Lamp-katoen. Twee stukken extra fijn zwart Laken. Eenige zwarte Viltsche Mans-Hoeden. Een partij marokijnen Stoffen en andere Vrouwe Schoenen en Leersjes. Een groote partij Dames-Kragen, Mutsen en Kindermutsjes gebordeurd. Eenige kisten Vermicelle. Twaalf Fontanel-Banden (elastiek.) Acht stuks stalen Tand- en Kiestrekkers, waaronder 3 Engelsche Stemels. Vier Boedjes, bekleed met Gom-elastiek. Twaalf stalen Onderschep Naalden. Elf stuks Ringen (pastarias.) Vier-en-twintig stuks Suspensoiren. Twee stukjes Tin (onbekend), en hetgeen verder ter Verkoop zal worden aangeboden.

Zegt het Voort.

PATE PECTORALE VAN

Gebrevetteerde Pharmacien van 't Gouvernement tot *Parijs*. Verscheidene experientiën in alle de Hospitalen van *Parijs* gedaan, hebben ten volle bewezen, dat de PATE PECTORALE van REGNAULT Senior, *geen opium inhoudt*, en dat dezelve een bewezen overheid heeft op alle Pectorale middelen tot het genezen van *Verkoudheden*, *Catharra's*, *Kinkhoest*, *Borstspanningen of Asthmes*, *Schorheid*, *Hoest of Opsteking*, *of Irritatie op de Borst*. Alle deze voordeelen hebben den roem van deze middelen vastgesteld, 't geen ons aanmoedigt van dezelve ten hoogste aan onze lezers te rekommanderen. De diverse Depôts zijn in Amsterdam bij dHr. *Rouvette*, in de Kalverstraat n°. 3; en bij dHr. *Anth. Kluytenaar*, in de Kalverstraat n°. 218; in den Haag bij *Nieuwkerk*, Confiseur, en bij de dHr. *Sack*, Koopman aldaar; in Rotterdam bij dHr. *Tollevorstman*, Westmuurland; te Dordrecht bij d'Hr. *J. van Goudsever*, L. D., N°. 726; te Schiedam bij d'Hr. *Deschatt*; in 's Hertogenbosch bij dHr. *F. L. Welsch Zoon*, Jeuvelier, en bij d'Hr. *Sassen*; te Groningen bij dHr. *John Symens*, Koopman; te Utrecht bij dHr. *J. Reuser*, Koopman aldaar; te Arnhem bij d'Hr. *Troost*; te Amersfoort bij d'Hr. *Houdiaat*; in Middelburg bij dHr. *van Bakelgen*, Langendelcostraat, L. B, n°. 116; alsmede bij dHr. *Marinissen*, en te Leyden bij dHr. *Zwur*, Confiseur.

DÉPART TRÈS PROCHAIN.

Rabais Extraordinaire de 10 à 30 pCt.

LIVRES FRANÇAIS ET PAPIER DE POSTE VÉLIN SUPER FIN.

F. CANDNGETTE, Libraire d'Amsterdam, débâlle en cette ville *Hôtel des Pays-Bas*, Tonnetstraat, à l'intention des Amateurs de Livres Français, que son débâllage en cette ville sera terminé en très peu de jours.

MM. les Amateurs qui désirent encore se procurer quelques ouvrages de cette belle collection à des prix très modérés sont invités de ne pas tarder à faire leur choix.

VERKOOPING VAN BOEKEN.

Op Maandag den 11den April 1836 en volgende dagen, zullen de Boekhandelaars JOH. NOMAN & ZOON, te Zalt-Bommel, ten hunnen huize verkoopen: eene uitmuntende verzameling van wel geconditioneerde BOEKEN, van over de 2000 *Nommers*, in verschillende takken van wetenschap, waarvan de Catalogus alom verkrijgbaar is gesteld.

Te Breda, bij BROESE & COMP., Boekdrukkers en Boekverkoopers.